

EL LLENGUATGE

Quan el quisso grinyola

Quan el quisso grinyola planyívola o el gatet enjogassat comença a llanguir, desinteressat de sobte del cabdell de llana, ¿on direm que els hem de menar: a cal manescal o a cal veterinari? Podem dir, en bona llei, qualsevol de les dues coses —preferentment, és clar, aquella que sempre hàgim tingut per costum de dir, que en un nombre molt elevat de casos seria avui, certament, la segona. D'altra banda, és ben poc probable que, especialment en els grans nuclis de població, hi hagi encara cap professional de l'art de curar els animals que s'anuncii amb el nom tradicional de *manescal*.

El Diccionari Fabra admet, com és d'esperar, tots dos mots, entre els quals no efectua cap remissió i que defineix amb els termes següents: *manescal*, «el qui té per ofici curar les malalties de les bèsties», i *veterinari*, com a adjectiu, «relatiu o pertanyent a l'art de curar les malalties dels animals domèstics», del qual adjectiu indica, a més, que ha originat l'expressió substantiva *metge veterinari* o simplement *veterinari*. Això ja ens diu que l'exercici de la veterinària implica la possessió d'un títol oficial, mentre que la professió de l'antic manescal devia ésser més aviat basada en l'empirisme. La Gran Enciclopèdia Catalana inclou una breu síntesi històrica de l'ofici de manescal, estretament lligat amb el de ferrador, fins que —el primer terç del segle passat— l'antic manescal es va transformar en l'actual veterinari. I, a continuació, com a terme de veterinària, admet la sinonímia entre *manescal* i *veterinari*.

El nostre mot tradicional, doncs, usat des de sempre, és certament *manescal*. És un mot d'origen germànic, que té la mateixa etimologia que *mariscal*, el qual, com se sap, designava primitivament el qui tenia cura dels estables o quadres del sobirà. I fins i tot l'Alcover-Moll recull un exemple de l'ús de *mariscal* amb el mateix valor que *manescal*. En canvi, *veterinari* és un molt culte introduït posteriorment —el segle passat—, que es va imposar quan la professió fou objecte d'una reglamentació moderna. Avui *veterinari* és un mot usual i *manescal* coneix una notable regressió. Bé és bo de voler mantenir aquest darrer, però no hem de tenir la temptació de voler-lo imposar als qui diuen normalment *veterinari*, com si es tractés d'una forma impròpia o d'un castellanisme (!) del qual ens convingués de prescindir.

Albert Jané